

Sygn. akt III KZ 60/18

POSTANOWIENIE

Dnia 23 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 23 stycznia 2019 r.,
zażalenia **P. P. K.**

skazanego z art. 286 § 1 k.k.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 18 września 2018 r., w sprawie II Ka [...]

o odmowie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie
skazanemu uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Ł.

z dnia 5 lipca 2017 r., sygn. akt II Ka [...],

p o s t a n o w i ł

**zmienić zaskarżone postanowienie i przywrócić skazanemu
P. P. K. termin do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie
odpisu wyroku z uzasadnieniem Sądu Okręgowego w Ł. z dnia
5 lipca 2017 r., sygn. II Ka [...].**

UZASADNIENIE

W dniu 5 lipca 2017 r. Sąd Okręgowy w Ł., po rozpoznaniu apelacji
wniesionych przez P. P. K. i jego obrońcę od wyroku Sądu Rejonowego w G.
z dnia 2 marca 2017 r., sygn. akt II K [...], wydał wyrok, mocą którego utrzymał
w mocy zaskarżone orzeczenie. Na rozprawie odwoławczej oskarżony P. P. K.,
który wówczas był pozbawiony wolności, nie był obecny, w jego imieniu stawił się
wyznaczony obrońca z urzędu. W dniu 30 sierpnia 2017 r. do akt sprawy wpłynął
„wniosek” sporządzony przez skazanego, w którym domagał się „przesłania odpisu
wyroku Sądu Okręgowego wraz z uzasadnieniem, gdyż do tej pory jego

nie otrzymał” (k. 530). Na to pismo skazany otrzymał odpowiedź, iż Sąd nie może nadesłać odpisu wyroku „ponieważ akta tej sprawy zostały wypożyczone innemu sądowi”(k. 534). Następnie w dniu 25 stycznia 2018 r. do Sądu Okręgowego w Ł. wpłynął kolejny wniosek skazanego o doręczenie mu odpisu wspomnianego wyroku z uzasadnieniem, zawierający stwierdzenie o tym, iż skazany „trzykrotnie wnosił o to i przez cały czas blokuje mu się wniesienie kasacji” (k. 620). W dniu 30 stycznia 2018 r. Sąd Okręgowy w Ł. przesłał skazanemu informację o tym, iż uzasadnienie w sprawie II Ka [...] nie było sporządzone (k. 612). W odpowiedzi na to pismo Sądu skazany w dniu 8 lutego 2018 r. nadał do Sądu Okręgowego kolejne pismo w którym oświadczył, że wniósł w terminie wniosek o „wydanie uzasadnienia” wspomnianego wyroku, prosił „o sprawdzenie tego”, bo wie, iż taki wniosek składał (k. 614). W dniu 26 stycznia 2018 r. do Sądu Rejonowego w G. wpłynął kolejny wniosek skazanego o przesłanie uzasadnienia wspomnianego wyroku Sądu Okręgowego, w związku z którym Sąd Rejonowy powiadomił skazanego o tym, że nie może nadesłać odpisu wyroku z uzasadnieniem „ponieważ akta tej sprawy są nadal wypożyczone innemu Sądowi” (k. 660). W dniu 18 kwietnia 2018 r. do Sądu Rejonowego w G. wpłynęło kolejne pismo skazanego o udzielenie informacji dlaczego nie zostało sporządzone uzasadnienie wyroku Sądu II instancji, „skoro o nie wnosił” (k. 702). Skazany 24 kwietnia 2018 r. został poinformowany, że uzasadnienie nie zostało sporządzone, gdyż on nie złożył w tym przedmiocie wniosku (k. 704). W dniu 10 maja 2018 r. wpłynął do akt wniosek skazanego o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie przywołanego powyżej wyroku Sądu Okręgowego w Ł. Skazany wskazał w tym piśmie, że „w obrębie 7 dni przed i po ogłoszeniu” wspomnianego wyroku wystosował do Sądu wnioski o sporządzenie tego uzasadnienia i w związku z tym wnosił o zwrócenie się do Aresztu Śledczego w G. o informację „czy taka korespondencja została przez niego nadana” (k. 712 v). W drugim piśmie, które również wpłynęło do Sądu w dniu 10 maja 2018 r., skazany zwrócił się o doręczenie mu „sentencji wyroku wraz z uzasadnieniem”, które powinno dotyczyć całości wyroku.

Postanowieniem z dnia 28 maja 2018 r., sygn. akt II Ka [...], Sąd Okręgowy w Ł. odmówił skazanemu P. P. K. przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku tego Sądu zapadłego w tej sprawie

w dniu 5 lipca 2017 r. Uzasadniając swoje postanowienie Sąd stwierdził, że analiza akt sprawy pozwala uznać, iż nie są prawdziwe zawarte w przedmiotowym wniosku twierdzenia skazanego o tym, że po wydaniu wyroku „w okresie od 28 czerwca 2017 r. do 13 lipca 2017 r. wystosował wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie mu tego dokumentu procesowego, tym bardziej, że taki wniosek nie wpłynął również od obrońcy skazanego ustanowionego z urzędu” (k. 735v).

Skazany nie przedstawił wiarygodnych dowodów, iż taki wniosek złożył, czy to do Sądu Okręgowego w Ł., czy też Sądu Rejonowego w G..

Postanowienie to zaskarżył skazany. Skazany w zażaleniu podniósł, że „ma pewność, iż wystosował w terminie wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku”, ponownie zwrócił się o potwierdzenie tej informacji w Areszcie Śledczym w G.. Zaznaczył, że nie ma innych spraw w Sądach: Rejonowym w G. i Okręgowym w G., więc jego wniosek mógł dotyczyć tylko tej sprawy.

Postanowieniem z dnia 11 lipca 2018 r., sygn. III KZ 26/18, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżone postanowienie i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Ł. do ponownego rozpoznania. W ocenie Sądu Najwyższego postanowienie to było przedwczesne, zapadło bowiem bez uprzedniego ustalenia, czy skazany rzeczywiście złożył w administracji Aresztu Śledczego wniosek o sporządzenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Ł.. O ile bowiem byłoby tak, że termin byłby zachowany, bo faktycznie skazany taki wniosek w terminie (jak konsekwentnie twierdzi) wniósł, to ów wniosek o przywrócenie terminu okazałby się bezprzedmiotowy.

Po ustaleniu, że w okresie od dnia 28 czerwca 2017 r. do dnia 19 sierpnia 2017 r. skazany nie przekazywał administracji Aresztu Śledczego w G. do wysłania korespondencji adresowanej do Sądu Rejonowego w G., Sąd Okręgowy w Ł. postanowieniem z dnia 18 września 2018 r., sygn. II Ka [...], odmówił skazanemu przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Ł. z dnia 5 lipca 2017 r. w sprawie II Ka [...]. Sąd ustalił, że dopiero w dniu 21 sierpnia 2017 r. skazany przekazał do wysłania pismo z żądaniem odpisu wyroku Sądu Okręgowego. Tym samym nie dotrzymał terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie

uzasadnienia tego wyroku. W ocenie Sądu Okręgowego w Ł. niedotrzymanie terminu zawitego nie nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych, wobec czego brak było podstaw do jego przywrócenia. Jednocześnie Sąd Okręgowy ustalił, że termin zawity do złożenia rzeczowego wniosku upłynął skazanemu z dniem 12 lipca 2017 r., bowiem rozpoczął on swój bieg od dnia ogłoszenia wyroku sądu odwoławczego, co nastąpiło dnia 5 lipca 2017 r. Zdaniem Sądu Okręgowego w Ł. „dla oskarżonego pozbawionego wolności, który nie ma obrońcy i – pomimo złożenia wniosku o doprowadzenie go na termin rozprawy, na którym ogłoszono wyrok – nie był obecny podczas ogłoszenia wyroku, ww. termin biegnie od daty doręczenia mu wyroku. W przedmiotowej sprawie skazany nie miał obrońcy, gdyż z chwilą ogłoszenia wyroku sądu odwoławczego ustał obowiązek działania obrońcy z urzędu. P. P. K. nie był obecny podczas ogłoszenia wyroku, ale wniosku o doprowadzenie go na termin rozprawy apelacyjnej nie składał”. Wobec tego Sąd Okręgowy w Ł. uznał, że termin do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego rozpoczyna swój bieg od daty ogłoszenia tego wyroku.

Dnia 11 października 2018 r. do Sądu Okręgowego w Ł. wpłynęło zażalenie skazanego na postanowienie z dnia 18 września 2018 r. Skazany podnosi w nim, że adwokat wyznaczony z urzędu nie spełnił swojej roli, bowiem „powinien wnosić o uzasadnienie wyroku sądu odwoławczego”. Wobec tego przez brak funduszy na pełnomocnika z wyboru nie ma on dostępu do kasacji. Ponadto skazany twierdził, że przed ponownym rozpoznaniem jego wniosku o przywrócenie terminu Sąd powinien zwrócić się o kopie wszystkich pism urzędowych przekazywanych do wysłania w tym okresie. Skazany wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Zażalenie jest zasadne.

W pierwszej kolejności należy zauważyć, że akt oskarżenia przeciwko P. P. K. wpłynął do Sądu Rejonowego w G. dnia 18 stycznia 2016 r. (k. 134). Zgodnie z art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r., poz. 437), która weszła w życie z dniem 15 kwietnia 2016 r., jeżeli na podstawie przepisów

dotychczasowych po dniu 30 czerwca 2015 r. skierowano do sądu akt oskarżenia, postępowanie toczy się według przepisów dotychczasowych do prawomocnego zakończenia postępowania. Nie ma zatem wątpliwości, że w postępowaniu prowadzonym wobec skazanego powinny mieć zastosowanie reguły doręczania wyroku określone w art. 100 § 3 k.p.k. w brzmieniu tego przepisu nadanym ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247), obowiązującą od dnia 1 lipca 2015 r. Zgodnie z art. 100 § 3 k.p.k. w jego ówczesnym brzmieniu, wyrok doręcza się stronom, chyba, że były obecne przy jego ogłoszeniu. Takie też pouczenie o zasadach doręczania wyroku zostało przekazane skazanemu przy doręczeniu mu odpisu wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 2 marca 2017 r. (k. 399 i 412), jak i wcześniej na rozprawie głównej (k. 226 *verte*). Ze względu na treść art. 25 ust. 1 wspomnianej ustawy z 11 marca 2016 r., w postępowaniu odwoławczym prowadzonym wobec skarżącego nie mógł też znaleźć zastosowania art. 422 § 2a k.p.k., stosowany odpowiednio w tym postępowaniu z mocy art. 457 § 2 *in fine* k.p.k. Przepis ten został bowiem wprowadzony do Kodeksu postępowania karnego właśnie przez ustawę z dnia 11 marca 2016 r. Przepisy zmienione wspomnianą ustawą mogły być stosowane w sprawie skazanego dopiero od momentu jej prawomocnego zakończenia.

Z akt sprawy nie wynika, aby w zawiadomieniu o przyjęciu apelacji doręczonym oskarżonemu lub przy innej okazji pouczono go o brzmieniu nowych przepisów, w tym o konsekwencjach niezłożenia wniosku o doprowadzenie na rozprawę odwoławczą. Wobec tego oskarżony, którego postępowanie toczyło się co prawda po dniu 15 kwietnia 2016 r. ale według przepisów obowiązujących przed tą datą, miał prawo oczekiwać, że także wyrok sądu odwoławczego zostanie mu doręczony na zasadach, o których został pouczony przy doręczeniu mu wyroku sądu pierwszej instancji i wcześniej w czasie rozprawy głównej.

W zaskarżonym postanowieniu Sąd Okręgowy w Ł. przyjął, że z chwilą ogłoszenia wyroku doszło do prawomocnego zakończenia postępowania w sprawie, a więc doręczenie tegoż wyroku powinno odbyć się według przepisów obowiązujących od dnia 15 kwietnia 2016 r. (art. 422 § 2a k.p.k. stosowany odpowiednio z mocy art. 457 § 2 *in fine* k.p.k.).

W orzecznictwie słusznie wskazuje się, że zmiana reguł doręczenia wyroku w toku procesu nie powinna negatywnie wpływać na możliwość korzystania przez strony z uprawnień procesowych. Należy bowiem respektować prawo do ochrony zaufania wszystkich stron postępowania do stabilności reguł procesowych (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2016 r., III KZ 39/16, OSNKW 2016, z. 12, poz. 80; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2017 r., III KZ 56/17, Lex nr 2427121). Wobec tego należy przyjąć, że zasada lojalności procesowej nakazywała poinformowanie oskarżonego o zmianie brzmienia art. 100 § 3 k.p.k. i 422 § 2a k.p.k. skutkującej uzależnieniem doręczenia mu wyroku sądu odwoławczego od złożenia wniosku o doprowadzenie na rozprawę odwoławczą. Z akt sprawy nie wynika, iżby takie pouczenie skierowano do skazanego. Przeciwnie, przy doręczeniu wyroku sądu pierwszej instancji skazanego pouczone, że wyrok doręcza się stronom, jeżeli nie były obecne przy jego ogłoszeniu. Wobec tego pouczenie o zmianie treści art. 100 § 3 k.p.k. i art. 422 § 2a k.p.k. należało uznać za „nieodzowne w świetle okoliczności sprawy” w rozumieniu art. 16 § 2 zd. 2 k.p.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 czerwca 2016 r., III KZ 39/16, OSNKW 2016, z. 12, poz. 80; zob. także uzasadnienie uchwały składu 7 sędziów Sądu Najwyższego z dnia 29 listopada 2016 r., I KZP 10/16, OSNKW 2016, z. 12, poz. 79). W konsekwencji brak takiego pouczenia w ocenie Sądu Najwyższego stanowił w okolicznościach tej konkretnej sprawy podstawę do przywrócenia skazanemu terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku sądu odwoławczego.

Wobec powyższego orzeczono jak na wstępie.